

CANNABIS SOM MEDICIN

EN SNABBKURS

PELLE OLSSON

Cannabis som medicin – en snabbkurs

Det talats allt mer om cannabis som en bra medicin. Orsaken är emellertid inte nya landvinningar inom läkemedelsforskningen. Vetenskapen och läkarkåren står inte bakom kraven att godkänna medicinsk användning. Istället är det lobbygrupper för cannabislegalisering som utnyttjar det medicinska argumentet för att avdramatisera användningen i berusande syfte. Framför allt är det cannabisindustrin, med centrum i USA och Kanada, som vill tjäna ännu mer pengar. Det här bör man ha klart för sig när man läser ännu en nyhetsartikel om mirakelmedicinen cannabis. Eller då förhoppningsfulla vänner skaffar cannabisolja, CBD eller hampafroolja för att bota någon åkomma.

Läkemedel och medicin är inte samma sak

Cannabis är inte godkänd som läkemedel av någon läkemedelsmyndighet i världen. Däremot kan vissa beredningar av cannabis förskrivas av läkare om syftet är att behandla eller förebygga sjukdom. Enligt Läkemedelslagen räknas den då som läkemedel, trots att den inte undersökts avseende biverkningar, effekter, exakt innehåll och dosering för användning vid olika specificerade sjukdomar. Både friska försökspersoner och patienter ingår i försöken som tar många år. Cannabis har aldrig genomgått den proceduren. En läkemedelsprövning måste utföras av experter, inte genom politiska beslut eller folkomröstningar.

Läkemedel och medicin är inte samma sak. Begreppet medicin kan innefatta alla möjliga hälsobefrämjande åtgärder och preparat.

THC och CBD

Däremot ingår två av cannabisplantas ingredienser i några läkemedel. Dessa är delta-9 tetrahydrocannabinol, THC, den viktigaste rusgivande substansen, och cannabidiol, CBD. Sådana läkemedel är inte samma sak som plantan cannabis eller dess beredningar t.ex. hasch och marijuana. Fingerborgsblomma är inte heller ett läkemedel trots att den innehåller digitalis, ett oönskat läkemedel vid hjärtsjukdom.

Cannabisbaserade läkemedel

På svenska apotek finns läkemedlet Sativex, en munspray för behandling av smärtsamma kramper vid multipel skleros, MS. Det innehåller hälften CBD, hälften THC utvunna ur plantan. Vanlig cannabis innehåller tio till tjugogång mer THC än CBD och dessutom ett hundratal andra ämnen. Svenska patienter kan också få Marinol som s.k. licenspreparat mot framför allt illamående och aptitlöshet vid cellgiftsbehandling. Den aktiva ingrediensen är dronabinol som är syntetiskt THC. Ett tredje läkemedel är Epidyolex, en lösning som innehåller ren CBD. Användningsområdet är smalt: till barn med vissa former av svår epilepsi. Ett 60-tal patienter fick Bediol 2018 mot kronisk smärta efter särskild prövning hos Läkemedelsverket. Den utgörs visserligen av cannabis, men är specialodlad i Holland och innehåller hälften CBD och hälften THC. Bediol är inte godkänd som läkemedel.

Mer om CBD

Eftersom THC har många väldokumenterade biverkningar har CBD blivit allt mer omskriven som medicin eller åtminstone som någon slags hälsokost. Substansen har hittills betraktats som icke rusgivande och räknas i ren form inte som narkotika. I Sverige omfattas den av läkemedelslagen, därför måste produkter som innehåller CBD utvärderas och godkännas som läkemedel innan de får säljas. Det gäller både för invärtes och utvärtes bruk. Det är dock inte förbjudet att köpa CBD-produkter, så länge de är helt rena från THC. Läkemedlen Epidyolex och Sativex är alltså tillåtna.¹ Likaså kan läkare i sällsynta fall ordinera andra CBD-beredningar som kan hämtas ut på apotek.² Trots ovanstående ser man ofta annonser på svenska webbsajter och tidningar för CBD-produkter med medicinska påståenden. Det är varken sant eller tillåtet.

CBD, syntetisk eller naturlig är sedan 2021 inte längre förbjuden i kosmetiska produkter.³ Cannabisfrön är lagliga eftersom de varken innehåller THC eller CBD.⁴

Forskning om cannabis medicinska egenskaper

Smärta, illamående, aptitlöshet samt sjukdomarna MS och epilepsi kan alltså – i vissa fall – lindras av cannabis eller av enbart THC eller CBD. Det finns inga, eller mycket svaga, vetenskapliga belegg att cannabis bör användas vid andra tillstånd.⁵

Kronisk smärta är den vanligaste orsaken för behandling med cannabis. En stor forskningsgenomgång publicerad 2018 visade dock nedslående resultat. Bara 29 procent fick en måttlig smärtlindring av syntetisk eller naturlig cannabis. Nästan lika många, 25,9 procent, fick samma effekt av placebo (lätsasmedicin). Däremot drabbades de försökspersoner som fått cannabis av många fler biverkningar.⁶ Den hittills mest omfattande forskningsgenomgång på området publicerades i mars 2021. Den visar att cannabis kan ha effekter på smärtsystemen hos djur men inte hos människor, och att risken är stor för biverkningar.⁷ Studien är ett resultat av 2,5 års arbete med 20 forskare från hela världen. IASP, internationella samfundet för smärtstudier, som står bakom rapporten, avråder läkare att ordinera cannabis mot smärta.⁸

En stor genomgång av studier med syntetiskt eller naturligt THC och CBD mot psykisk ohälsa gav ännu sämre utfall. THC, med eller utan CBD, minskade symptomen på ångest hos dem som led av andra medicinska åkommor, mest kronisk smärta och multipel skleros. Men evidensgraden, bevisvärdet, var lågt. För psykoser förvärrades tillståndet. Ingen förbättring syntes för andra psykiska tillstånd. Däremot fördubblades antalet patienter som fick biverkningar av behandlingen.⁹

Forskning om CBD

Enbart CBD har inga allvarliga biverkningar efter kortare tids användning. CBD har också en viss effekt mot psykotiska symptom enligt ett par studier medan den saknar effekt mot schizofreni.¹⁰

En australiensisk forskningsrapport visade att låg dos av CBD i cannabis ökade berusningsgraden av THC, medan hög dos CBD dämpade ruset. Enbart CBD gav också en viss berusning när den jämfördes med placebo.¹¹

Ett forskarlag från Italien och Österrike har i en laboratoriestudie funnit att CBD i låga doser kan skada arvsmassan DNA. Försöket visade också att CBD kan påverka kromosomerna.¹²

Hampa

Hampa, eller industrihampa, är en cannabisväxt som tidigare odlades i stor skala i Sverige, bland annat för framställning av rep. Industrihampa, innehåller också CBD, men högst 0,2 procent THC. Från 1970 till 2003 var hampa förbjuden att odla, men efter utslag i EU-domstolen är den åter tillåten. Den som har minst 4 hektar jordbruksmark kan ansöka att få göra det.¹³

Under senare år har efterfrågan på industrihampa ökat. Antagligen för att utvinna CBD och för att den vid förbränning omvandlas till THC och kan ge ett rus, vilket ny forskning visar.¹⁴

Pelle Olsson

Källor och fotnoter

- ¹ Läkemedelsverket. <https://lakemedelsverket.se/OVRIGA-SIDOR/Vanliga-fragor-om-CBD/>
- ² Intervju med Eva-Lena Bergens, apotekare och utredare på Läkemedelsverket, 2020-02-18.
- ³ E-postbrevväxling med Kerstin Kahlén, apotekare och senior expert på Läkemedelsverket, 2021-10-26.
- ⁴ Läkemedelsverket <https://lakemedelsverket.se/malgrupp/Foretag/Kosmetika/Sarskilda-innehallsamnen/Canabis-sativa-hampa/>
- ⁵ The health effects of cannabis and cannabinoids. The current state of evidence and recommendation for research (January 2017). National Academies of Sciences, Engineering and Medicine. https://www.nap.edu/resource/24625/Cannabis_committee_conclusions.pdf
- ⁶ Stockings et al (2018). Cannabis and cannabinoids for the treatment of people with chronic noncancer pain conditions: a systematic review and meta-analysis of controlled and observational studies. *Pain* 2018 Oct;159(10):1932-1954. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/29847469>
- ⁷ Rice et al (2021) Presenting the outputs of the IASP Presidential Task Force on Cannabis and Cannabinoid Analgesia Collection Details : PAIN (Iww.com)
- ⁸ Internationalt studie med dansk forsker i spidsen: Generel brug af cannabis og cannabinoider kan på nuværende tidspunkt ikke anbefales til smertelindring | Inland | DR
- ⁹ Black et al (2019). Cannabinoids for treatment of mental disorders and symptoms of mental disorders, a systematic review and meta-analysis. *The Lancet psychiatry*. [https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanpsy/PIIS2215-0366\(19\)30401-8.pdf](https://www.thelancet.com/pdfs/journals/lanpsy/PIIS2215-0366(19)30401-8.pdf)
- ¹⁰ <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/16401651?dopt=Abstract>
- ¹¹ Solowij, N. et al (2019) A randomised controlled trial of vaporised Δ9-tetrahydrocannabinol and cannabidiol alone and in combination in frequent and infrequent cannabis users: acute intoxication effects. *European Archives of Psychiatry and Clinical Neuroscience*. February 2019, Volume 269, Issue 1, pp 17–35. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/?term=A+randomised+controlled+trial+of+vaporised+%CE%949-tetrahydrocannabinol+and+cannabidiol+alone+and+in+combination+in+frequent+and+infrequent+-cannabis+users%3A+acute+intoxication+effects>
- ¹² Russo, C et al (2018). Low doses of widely consumed cannabinoids (cannabidiol and cannabidvarin) cause DNA damage and chromosomal aberrations in human-derived cells. *Arch Toxicol* Oct. 19. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pubmed/30341733>
- ¹³ <https://nya.jordbruksverket.se/stod/lantbruk-skogsbruk-och-tradgard/jordbruksmark/gardsstod-och-stodratte/gardsstod/odla-hampa>
- ¹⁴ <https://www.nature.com/articles/s41598-021-88389-z.pdf>